

Uzasadnienie

Ograniczenie treści podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego dotyczy przede wszystkim obniżenia ogólnego poziomu biegłości językowej, jaki powinien osiągnąć uczeń na zakończenie danego etapu kształcenia lub danego typu szkoły. Podczas prac zespół przyjął, że poziom ten powinien zostać obniżony o pół stopnia (w skali *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego*) względem poziomu określonego w podstawie programowej dla szkoły podstawowej (z 2017 r.) oraz do szkoły ponadpodstawowej (z 2018 r.). Wyjątkiem od powyższej reguły jest poziom określony jako docelowy dla uczniów szkół lub oddziałów z dwujęzycznych. W przypadku tej grupy uczniów ogólny docelowy poziom biegłości został określony o stopień niżej względem podstawy programowej z 2018 r., uwzględniając przede wszystkim postulaty nauczycieli języków obcych innych niż angielski, którzy wskazywali na brak możliwości osiągnięcia wskazanego w 2018 r. poziomu C1+ (C2 w przypadku rozumienia tekstu) w sytuacji, kiedy uczniowie uczą się w zakresie dwujęzycznym języka obcego, którego w szkole podstawowej uczyli się jako drugiego lub którego naukę rozpoczęli dopiero w szkole ponadpodstawowej, nawet w przypadku uczęszczania do klasy wstępnej. Warto zaznaczyć, że zaproponowane w projekcie ogólne poziomy biegłości są spójne z poziomami biegłości określonymi w rozporządzeniach o wymaganiach egzaminacyjnych, obowiązujących w latach 2021–2024.

Obniżenie ogólnego poziomu biegłości językowej określonego w podstawie programowej będzie wiązało się z ograniczeniem zakresu środków językowych, tj. struktur gramatycznych (których wykaz dla poszczególnych języków obcych nowożytnych zostanie określony, jak miało to miejsce dotychczas, w informatorach o właściwym egzaminie), oraz środków leksykalnych (stąd też w projekcie dokumentu zaproponowano rezygnację z wybranych przykładowych zakresów tematycznych, jeżeli zostały one uznane za wykraczające poza określony dla danego wariantu podstawy programowej ogólny poziom biegłości lub jeżeli najważniejsze leksemy związane z wybranym zakresem tematycznym są – co do zasady – niezbędne do realizacji innego zakresu tematycznego). Ograniczenia te nie powinny wpłynąć w zasadniczy sposób na realizację nadrzędnego celu kształcenia w zakresie języka obcego nowożytnego w szkole, tzn. skutecznego porozumiewania się w języku obcym nowożytnym zarówno w mowie, jak i w piśmie. Ograniczenie powinno jednak – zwłaszcza w przypadku języków obcych innych niż język angielski – dać nauczycielom i uczniom więcej czasu na spokojniejszą i bardziej dogłębną realizację tych zagadnień, które w podstawie programowej pozostały, w tym dotyczących oczekiwanego zakresu środków językowych.

Zespół zaproponował również rezygnację – w różnych wariantach podstawy programowej – z wybranych umiejętności, choć w tym zakresie ingerencja w zapisy obecnie obowiązującej podstawy programowej jest raczej niewielka. Umiejętności językowe określone w podstawie programowej języka obcego nowożytnego są również kształcone i rozwijane (w różnym zakresie) na innych przedmiotach – przede wszystkim na języku polskim, ale również np. na historii, wiedzy o społeczeństwie – zatem nie stanowią same w sobie istotnego wyzwania kognitywnego właściwego wyłącznie językom obcym. Zajęcia z języka obcego mogą natomiast zapewnić kolejną możliwość do doskonalenia tych ważnych umiejętności, np. rozróżniania informacji o faktach od opinii, nawet jeżeli możliwości te są ograniczone ze względu na węższy niż w języku rodzimym zakres środków językowych.

Warto nadmienić, że względem wymagań określonych w wymaganiach egzaminacyjnych obowiązujących w latach 2021–2024 zespół podjął decyzję o przywróceniu – w większości wariantów podstawy programowej – wymagań dotyczących rozróżniania formalnego

i nieformalnego stylu tekstu oraz stosowania formalnego lub nieformalnego stylu wypowiedzi adekwatnie do sytuacji. Uznano, że o ile w przypadku języka angielskiego – zwłaszcza na niższych poziomach kształcenia – nie są to może wymagania najbardziej kluczowe, to w przypadku innych języków, np. francuskiego, hiszpańskiego, rosyjskiego, umiejętności te są kluczowe ze względu na socjokulturową adekwatność wypowiedzi, nawet w przypadku stosunkowo niskiego poziomu zaawansowania językowego.

dr hab. prof. UW Radosław Kucharczyk,
romanista; UW

Aleksandra Czyż-Kędzierska, anglistka, liceum
ogólnokształcące

Anna Kusztal, germanistka; nauczycielka języka
niemieckiego i tyflopedagog

Aleksandra Ratuszniak, romanistka;
nauczycielka języka francuskiego oraz dyrektor
liceum ogólnokształcącego

Ludmiła Stopińska, rusycystka; nauczyciel języka
rosyjskiego; doradca metodyczny, CKE

dr Marcin Smolik, CKE (Koordynator Zespołu)